

A Study of Desirable Characteristic of Quality Students for Future Global Society

Penvara Xupravati*

Ph.D. (Educational Administration), Lecturer

Division of Educational Management, Faculty of Education, Chulalongkorn University

*Corresponding author: penvara.x@chula.ac.th

Received: April 14, 2021/ Revised: June 17, 2021/ Accepted: June 25, 2021

Abstract

This qualitative research aimed to study the desirable characteristics of quality students in the future global society using qualitative research method. The research methodology comprised of 2 steps, 1) Study research conceptual framework by reviewing 21 works of literature. The research instrument was synthetic content form. Data were analyzed using content analysis. 2) Evaluate the proposed desirable characteristics of the quality students for the future global society by (1) conducting a focus group with 21 experts and (2) conducting interviews with 6 students. Informants were chosen by a specific selection. The research instruments were opinion form and structured interview form. Data were analyzed using content analysis. The research findings were as follows; The desirable characteristics of the quality students for the future global society consisted of 4 main aspects with 10 sub-elements for each main aspect, namely, Aspect 1 Characteristics of Social and Emotional Leader, Aspect 2 Characteristics of Virtue, Ethical and Values leader, Aspect 3 Characteristics of Change leader, and Aspect 4 Characteristics of Innovative and Entrepreneurial leader. The research results will be able to guide policymakers or school administrators to determine the desirable characteristics of learners in accordance with the dynamic global social context. Schools should develop students' leadership to lead themselves and others in order to change the future world with sustainability.

Keywords: Desirable Characteristics, Quality Students, Future Global Society

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพ สำหรับสังคมโลกในอนาคต

เพ็ญวรา ชูประวัติ*

ค.ด. (บริหารการศึกษา), อาจารย์

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*ผู้ประสานงาน: penvara.x@chula.ac.th

วันรับบทความ: 14 เมษายน 2564/ วันแก้ไขบทความ: 17 มิถุนายน 2564/ วันตอบรับบทความ: 25 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ขั้นตอนการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษากรอบแนวคิดการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 21 รายการ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) ประเมินร่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต โดย (1) ประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน และ (2) สัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียน จำนวน 6 คน ผู้ให้ข้อมูลได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบแสดงความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก แต่ละด้านประกอบด้วย 10 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านที่ 1 คุณลักษณะด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional leader) ด้านที่ 2 คุณลักษณะด้านผู้นำทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Virtue, Ethical and Values leader) ด้านที่ 3 คุณลักษณะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change leader) ด้านที่ 4 คุณลักษณะด้านผู้นำนวัตกรรมและผู้ประกอบการ (Innovative and Entrepreneurial leader) ผลการวิจัยนี้จะสามารถเป็นแนวทางให้ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหารสถานศึกษากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทสังคมโลกที่เป็นพลวัตได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำที่สามารถนำตนเองและผู้อื่น เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนคุณภาพ สังคมโลกอนาคต

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในอนาคตมีแนวโน้มว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเกิดการผันผวนในโลกของงานอาชีพ ซึ่งสังคมโลกในบางส่วนได้เปลี่ยนไปแล้ว กำลังเปลี่ยน และจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางใหม่ (Discontinuous and Disruptive change) (Nordin & Norman, 2018) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อาจจะมีผลกระทบทั้งทางบวกที่พึงประสงค์ และทางลบที่ไม่พึงประสงค์ ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนคุณภาพสำหรับสังคมโลกในอนาคตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นเพื่อให้คนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น ในการพัฒนาคนคุณภาพให้สังคมนั้นจะต้องเริ่มจากการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของคุณภาพผ่านการศึกษาเรียนรู้ในสถานศึกษาก่อน เพราะการพัฒนาคุณลักษณะจะต้องผ่านการฝึกฝนจนเกิดเป็นความสามารถนั้น ๆ ในตัวบุคคล (MOE, 2021)

ในการจัดการศึกษาของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนไทยไว้ในหลายรูปแบบ เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (MOE, 2008) ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ นโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็งผ่านการพัฒนาเยาวชน ได้กำหนดค่านิยมไทย 12 ประการ และเพื่อยกระดับคุณภาพคนไทยให้พร้อมพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาชาติที่ประกอบด้วยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education) เพื่อพัฒนาคนไทย 4.0 คือเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็งตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและมีความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก ทั้งยังเป็นคนดี มีคุณธรรม (Office of the Education Council, 2019) ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็เพื่อให้สามารถพัฒนาเยาวชนไทยให้อยู่

ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

จากข้อกำหนดต่าง ๆ ข้างต้นนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม สภาพปัญหาที่มีความซับซ้อนไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มคนในแต่ละช่วงวัย ช่องว่างระหว่างวัย การเปลี่ยนแปลงของความคิด ทักษะคติของคนรุ่นใหม่ ความต้องการในการใช้ชีวิต ความหวังและความเชื่อที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยในเรื่องคุณลักษณะของคนคุณภาพในสังคมโลกอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข การจะพัฒนาให้เกิดคนคุณภาพสำหรับสังคมโลกได้นั้น จะต้องดำเนินการผ่านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อมุ่งผลประโยชน์สูงสุดให้เกิดแก่ผู้เรียน โดย OECD (2018) ยังกล่าวสนับสนุนอีกว่าผู้เรียนเป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา คือ การพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติผ่านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ดังนั้นคุณลักษณะของนักเรียนคุณภาพสำหรับสังคมโลกในอนาคตที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของคนคุณภาพที่เป็นปัจจุบัน จะเป็นฐานในการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงที่สร้างเศรษฐกิจและสังคมใหม่ที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

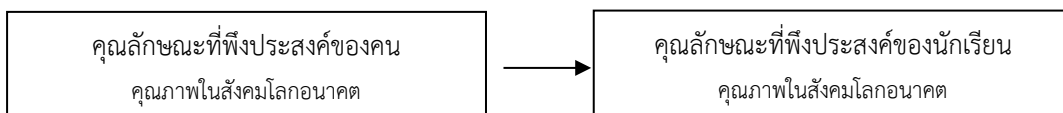
กรอบแนวคิดในการวิจัยได้จากการสังเคราะห์วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนคุณภาพในสังคม

โลก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการสังเคราะห์
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพใน
สังคมโลกอนาคต มีรายละเอียดดังนี้

**1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคน
คุณภาพในสังคมโลกอนาคต** ศึกษาจากรายงาน
อาชีวในอนาคตของ World Economic Forum
(2018) การประเมินสมรรถนะข้ามสายงาน
(Transversal Competencies) (UNESCO, 2019)
กรอบแนวคิดสมรรถนะโลกของ PISA (OECD,
2018) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของสหภาพยุโรป
(THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,
2018) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562
(National Education Act, 2019) หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2560 (MOE, 2017) รายงานการวิจัยเรื่องภาพ
อนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์
(Chareonwongsak, 2003) และบทความของ
Higgs & Rowland (2008)

ภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน
การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนคุณภาพ
สำหรับสังคมโลกในอนาคต และคุณลักษณะของ
นักเรียนที่พึงประสงค์ฯ สรุปได้ดังนี้

1. พลเมืองคุณภาพในสังคมโลกอนาคต
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ สามารถ
สรุปและสังเคราะห์คุณลักษณะพลเมืองคุณภาพได้
4 ด้าน เพื่อใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา
ร่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพ
มีรายละเอียดดังนี้

**1.1 ความฉลาดทางด้านอารมณ์และ
สังคม** การศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า พลเมือง
คุณภาพในโลกอนาคต จากรายงาน Future of

**2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
นักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต** ศึกษาจาก
คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ในศตวรรษ
ที่ 21 (P21, 2016) คุณลักษณะของผู้เรียนใน
หลักสูตร International Baccalaureate (2013)
หลักสูตรการศึกษาของชาติในประเทศญี่ปุ่น (MEXT:
Japan, 2006) การศึกษาในประเทศออสเตรเลีย
(ACARA: Australia, 2013) พิมพ์เขียว Thailand 4.0:
โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง
และยั่งยืน (Division of Educational Administration
and Quality Assurance, 2017) คู่มือพัฒนาทักษะ
สมอง EF ในเด็กวัย 13-18 ปี สำหรับพ่อแม่และครู
(Rakluk Learning Group, 2018) รายงานการประชุม
ขององค์การสหประชาชาติในปี 2012 (Ganowicz-
Baczyk, 2016) และรายงานวิจัยของ Mackay
(2019) Siribanpitak et al (2018) Razzouk (2012)
Manders (2014) และ Alston (2018)

Jobs ในปี 2018 ของ World Economics Forum
(2018) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของสหภาพยุโรป
(The council of the European Union, 2018)
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562
(National Education Act, 2019) และรายงานการ
วิจัยเรื่อง ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่
พึงประสงค์ (Chareonwongsak, 2003) ได้กล่าวถึง
ทักษะทางสังคม (Social Skills) และความฉลาด
ทางอารมณ์ (Emotional intelligence) โดยมี
แนวคิดพื้นฐานมาจากทักษะสมองเพื่อการจัดการ
ชีวิตให้สำเร็จ ซึ่งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจใน
สิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทักษะและวิธีการใน
การดำเนินชีวิตในปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ
โดยรายงาน Assessment of Transversal Competencies
Current tools in the Asian Region (UNESCO,

2019) PISA Global Competence framework (OECD, 2018) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (MOE, 2017) และ Higgs & Rowland (2008) ยังเห็นคล้อยกันว่า ความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม การเคารพในความหลากหลาย การพหุนิยมทางศาสนา เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบันเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ขจัดความไม่รู้ในวิถีชีวิตของคนอื่นที่จะเป็นตัวการก่อให้เกิดความเกลียดชัง ความอยุติธรรม และสงครามระหว่างประเทศในที่สุด อีกทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของสหภาพยุโรป (The council of the european union, 2018) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (MOE, 2017) และ Chareonwongsak (2003) ยังกล่าวอีกว่า ความสามารถในการเป็นพลเมืองคือสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยและการรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย UNESCO (2019) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (National Education Act, 2019) ยังกล่าวถึง ความรอบรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental literacy) และความรอบรู้ในด้านสุขภาพ (Health literacy) ที่พลเมืองคุณภาพจะต้องคำนึงถึงและปฏิบัติ เพื่อความอยู่ดีกินดีและความยั่งยืนของตนเองและส่วนรวม

1.2 คุณธรรม จริยธรรม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (National Education Act, 2019) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 (MOE, 2017) และรายงานการวิจัยของ Chareonwongsak (2003) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษาจะต้องมีการดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม (Integrity) มีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้ง Transversal Competencies หรือสมรรถนะข้ามสายงานที่เสนอโดย UNESCO (2019) และ Higgs & Rowland (2008) ยังให้ความสำคัญในการพัฒนาคนคุณภาพในอนาคตที่จะต้องเป็นผู้ตระหนักในตนเอง (Self-awareness) มีวินัยใน

ตนเอง (Self-discipline) มีแรงจูงใจในตนเอง (Self-motivation) และเป็นผู้เอาใจใส่ (Caring) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสมบูรณ์

1.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน ความไม่แน่นอน สลับซับซ้อนคลุมเครือของโลกยุคปัจจุบัน ภาวะผู้นำหนึ่งที่สำคัญ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาเรื่อง VUCA WORLD (Horney & O'Shea, 2015) ที่แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันผู้นำจะต้องสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สร้างศักยภาพ และพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดจนสามารถสร้างนวัตกรรมภายใต้สภาวะที่ผันผวนได้ Higgs & Rowland (2008) Chareonwongsak (2003) และสมรรถนะข้ามสายงานของ UNESCO (2019) ยังกล่าวถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ความเป็นผู้นำต้องมีทักษะองค์กร (Organizational skills) สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้ง ประสานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถปรับตัว (Adaptability) ยืดหยุ่น (Flexibility) มีทักษะการจัดการ สามารถสะท้อนคิด อีกทั้งรายงานของ WEF (2018) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (MOE, 2017) กล่าวสนับสนุนอีกว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรจะมีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และมีทักษะการสื่อสาร ซึ่งคุณลักษณะและพฤติกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ผู้นำสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ความสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรม และผู้ประกอบการ รายงาน Assessment of Transversal Competencies Current tools in the Asian Region (UNESCO, 2019) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของสหภาพยุโรป (The council of the european union, 2018) และรายงานการวิจัยของ Chareonwongsak (2003) กล่าวถึง ทักษะอาชีพ (Career skills) ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) รวมทั้งจากรายงาน Future of Jobs ในปี 2018 (WEF, 2018) ที่ได้นำเสนอ

ทักษะที่จำเป็นและกลยุทธ์แรงงานสำหรับอนาคต Higgs & Rowland (2008) กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นในอนาคตเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ควรเกิดขึ้นกับพลเมืองคุณภาพในสังคมโลกอนาคตว่า จะต้องเป็นนักคิด (Thinker) ที่มีการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical thinking) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงนวัตกรรม และการมีทักษะการประยุกต์ใช้ (Application skills) โดย PISA Global Competence framework (OECD, 2018) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (National Education Act, 2019) ยังให้ความสำคัญกับความสามารถในการเรียนรู้อย่างอิสระ (Ability to learn independently) การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) มีความรอบรู้และการวางกลยุทธ์ทางการเรียนรู้ (Learning strategies) เพื่อเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาวะสังคมในปัจจุบัน อีกทั้ง UNESCO (2019) The council of the European Union (2018) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (MOE, 2017) และ Chareonwongsak (2003) ยังคำนึงถึงความสามารถเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ความฉลาดรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT literacy) ความฉลาดรู้ทางด้านการใช้สื่อ (Media literacy) ความฉลาดรู้ทางด้านข้อมูล (Information literacy) ศีลธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Ethical use of ICTs) การเขียนโปรแกรมและการออกแบบเทคโนโลยี รวมทั้งการวิเคราะห์และการประเมินระบบ

2. คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพสามารถสังเคราะห์และสรุปว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพสำหรับสังคมโลกในอนาคตได้ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้นำทางอารมณ์ และสังคม (Social and Emotional Leader) เป็นทักษะที่คนหรือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรจะมี (P21, 2016) ในขณะเดียวกันหลักสูตร International Baccalaureate (IB) ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (IB, 2013) ได้กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา

มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลให้มีความเป็นสากล มั่นคงทางอารมณ์และสังคม ค้นพบตนเอง และหลักสูตรการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย (ACARA: Australia, 2013) ได้วางเป้าหมายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะทางสังคม (Social skills) รวมถึง Siribanpitak et al. (2018) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ว่าจะต้องมีทักษะชีวิตและมีสมดุลในชีวิต อีกทั้งหลักสูตรการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น (MEXT:Japan, 2006) พิมพ์เขียว Thailand 4.0: โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Division of Educational Administration and Quality Assurance, 2017) และ Alston (2018) ยังให้ความสำคัญกับความฉลาดรู้ในด้านสุขภาพ (Health literacy) และทักษะการจัดการ (Management skill) Manders (2014) ได้อธิบายลักษณะของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จว่าจะต้องมีความชัดเจน (Clarity) ซึ่งเป็นความสามารถในการเห็นความยุ่งยากและความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่ผู้อื่นมองไม่เห็น ผู้เรียนจะต้องมีความชัดเจนในสิ่งที่ตนเองสร้าง แต่ยืดหยุ่นในการทำให้อาจเกิดขึ้นได้ โดยที่คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF ในเด็กวัย 13-18 ปี สำหรับพ่อแม่และครู (Rakluk Learning Group, 2018) ได้กล่าวถึงทักษะสมองเพื่อการจัดการชีวิตให้สำเร็จโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มทักษะพื้นฐาน 2) กลุ่มทักษะกำกับตนเอง และ 3) กลุ่มทักษะปฏิบัติ

2.2 ผู้นำทางคุณธรรม จริยธรรมและ

ค่านิยม (Virtue, Ethical and Values Leader) เป็นคุณลักษณะขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรจะมี เพราะจะทำให้เกิดความสงบสุขในสังคม ประเทศญี่ปุ่น (MEXT:Japan, 2006) ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาของชาติโดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ การมีจิตสาธารณะ (Public spirit) ส่งเสริมคุณค่าของการแสวงหาความจริงอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตามค่านิยมในการสร้างและพัฒนาสังคม การเคารพชีวิต เอาใจใส่ ธรรมชาติ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่านิยมการเคารพประเทศอื่น และมีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพของโลก หลักสูตรการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย (ACARA: Australia, 2013) กำหนดเป้าหมายพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม (Integrity) น่าไว้วางใจ (Trustworthiness) และ

ยุติธรรม (Fairness) หลักสูตร IB (2013) ได้กำหนดคุณลักษณะผู้เรียนที่จะต้องเป็นผู้เปิดใจกว้าง (Open-minded) อีกทั้ง พิมพ์เขียว Thailand 4.0 (Division of Educational Administration and Quality Assurance, 2017) Siribanpitak et al. (2018) และ Mackay (2019) ยังกล่าวถึงการเป็นผู้เอาใจใส่ (Caring) มีเมตตา กรุณา (Compassion) ทั้งนี้ Manders (2014) ยังกล่าวว่าความโปร่งใส (Transparency) ความซื่อสัตย์ ซื่อตรงและจริงใจ (Honesty) เป็นสิ่งที่นักเรียนที่ดีพึงมี และ P21 (2016) ได้กล่าวถึงคุณภาพของนักเรียนและพลเมืองที่ดีที่จะต้องมีความรับผิดชอบ พึ่งพาได้และเลือกในสิ่งที่ดี รู้จักดูแลทรัพยากรส่วนตัวและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ โดยการมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ทั้งนี้ นอกเหนือจากการมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นแล้ว การมีค่านิยมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมก็เป็นสิ่งสำคัญ จากรายงานการประชุมขององค์การสหประชาชาติในปี 2012 (Ganowicz-Baczyk, 2016) ได้กล่าวถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่จะต้องรู้ข้อจำกัดของธรรมชาติ (Nature's tolerance) และคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างรุ่น (Intergeneration Equity) ซึ่งหมายถึงการตระหนักถึงการกระทำของเราว่าจะส่งผลต่อคนในรุ่นต่อไปอย่างไร

2.3 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leader) เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญที่ถูกระบุไว้ในแนวทางการจัดการศึกษาของหลาย ๆ ประเทศว่านักเรียนคุณภาพควรจะมีภาวะผู้นำที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง P21 (2016) คุณลักษณะผู้เรียนของหลักสูตร IB (2013) หลักสูตรการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย (ACARA: Australia, 2013) Siribanpitak et al. (2018) Razzouk (2012) และ Alston (2018) เห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สำคัญ คือ ความสามารถในการสื่อสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้ง การประสานและทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น การจัดการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น (MEXT:Japan, 2006) และ Mackay (2019) เสนอแนวคิดเพิ่มว่า นักเรียนจะต้องมีความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศน์ เคารพในความหลากหลาย เคารพค่านิยมทางศาสนาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในผู้อื่น อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตย และการเป็นพลเมืองคุณภาพ (Productive citizen) ที่จะต้องเข้าใจความหมายของพลเมืองคุณภาพในมิติของสิทธิและความรับผิดชอบ มุ่งใช้ศักยภาพสูงสุดของตนในการเป็นผู้นำและสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม มุ่งมั่นอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต โดยที่ Razzouk (2012) Manders (2014) เห็นสอดคล้องกันกับการประชุมขององค์การสหประชาชาติในปี 2012 (Ganowicz-Baczyk, 2016) ว่าการเปลี่ยนแปลงต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

2.4 ผู้นำทางนวัตกรรมและการประกอบการ (Innovative and Entrepreneurial Leader) เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับคนรุ่นใหม่ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ หรือองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตในโลกอนาคต P21 (2016) การจัดการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น (MEXT:Japan, 2006) การจัดการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย (ACARA: Australia, 2013) พิมพ์เขียว Thailand 4.0 (Division of Educational Administration and Quality Assurance, 2017) และ Siribanpitak et al. (2018) กล่าวถึงทักษะอาชีพและความเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนรุ่นใหม่ และ Alston (2018) ยังเห็นพ้องกันถึงความสำคัญของความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชา (Key subjects) การเรียนรู้เชิงรุก การเป็นนักถาม (Inquirers) นักคิด เป็นผู้มีหลักการ โดยผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้สร้างสรรค์งานเชิงรุกที่มีทักษะการประยุกต์ (Application skills) สามารถสร้างนวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศ และสามารถบริหารความเสี่ยง Razzouk (2012) กล่าวถึงความสามารถในการจินตนาการ (Ability to visualize)

อีกทั้ง Manders (2014) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมถึงสัญชาตญาณนักสร้าง (The Maker Instinct) โดย IB (2013) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในหลักสูตรว่าจะต้องเป็นผู้กล้าเสี่ยง สามารถพลิกวิกฤต (Dilemma flipping) แก้ปัญหาที่ซับซ้อนหาทางออกที่หลากหลาย (Predisposition toward multifunctionality) และสะท้อนคิดได้

P21 (2016) ประเทศออสเตรเลีย (ACARA: Australia, 2013) พิมพ์เขียว Thailand 4.0 (Division of Educational Administration and Quality Assurance, 2017) และ Siribanpitak et al. (2018) ยังกล่าวถึงการเป็นนักเรียนคุณภาพว่าต้องมีความฉลาดรู้ด้านข้อมูล การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม อีกทั้ง Mackay (2019) Alston (2018) และ Manders (2014) ยังกล่าวว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์ต้นแบบที่รวดเร็ว (Rapid prototyping) มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมที่คาดหวังความสำเร็จ แม้จะต้องพบกับความล้มเหลวมาก่อนเป็นสิ่งสำคัญ Siribanpitak et al. (2018) ให้ความสำคัญกับผู้นำทางนวัตกรรมและการประกอบการที่จะต้องมีการรอบความคิดที่เติบโต (Growth mindset) และ Razzouk (2012) กล่าวว่าวิสัยทัศน์เชิงระบบ (Systemic vision) ซึ่งคือ การใช้โอกาสในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยขั้นตอนและแนวคิดที่แตกต่างเพื่อสร้างสรรค์การแก้ปัญหาแบบองค์รวม การวิเคราะห์ระบบและการประเมิน ความสามารถทางผลิตภาพ (Productivity) เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง และจากการประชุมขององค์การสหประชาชาติในปี 2012 (Ganowicz-Baczyk, 2016) ให้ความสำคัญและคำนึงถึงความรอบรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (Global awareness) และความฉลาดรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental literacy) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะส่งผลให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรม

จากการศึกษาขั้นตอนการวิจัยเพื่อหาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ งานวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้ขั้นตอนการวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siribanpitak et al. (2018) ซึ่งเริ่มต้นด้วยการศึกษา วิเคราะห์สังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้น

นำแนวความคิดเบื้องต้นไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลการวิจัย และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคตใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดการวิจัย โดย 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนคุณภาพ โดยการทบทวนวรรณกรรม แหล่งข้อมูลคือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 รายการ 2) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพ โดยการทบทวนวรรณกรรม แหล่งข้อมูลคือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 12 รายการ สังเคราะห์ร่วมกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสังเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งเป็นการสังเคราะห์เชิงบรรยายสรุปผลตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดโดยคำนึงถึงความสอดคล้องของข้อมูลแต่ละกลุ่ม (Chamornman, 1988)

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินร่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต ผู้ให้ข้อมูลได้จากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Cohen, Manion & Morrison, 2010) จากโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การประเมินร่าง แบ่งเป็น 2 วิธี คือ 1) ประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน ตัวแทนครูแต่ละกลุ่มสาระ 8 คน ตัวแทนผู้ปกครอง: ระดับปฐมวัย 2 คน ระดับประถมศึกษา 2 คน ระดับมัธยมศึกษา 2 คน ตัวแทนภาคอุตสาหกรรม 1 คน ตัวแทนภาคการสังคม 1 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน และ 2) สัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวม 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบแสดงข้อเสนอแนะประกอบการประชุมสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 คุณลักษณะคนคุณภาพสำหรับสังคมโลกในอนาคต ประเด็นที่ 2 คุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ในสังคมโลกอนาคต ซึ่งในแต่ละประเด็นหลักประกอบด้วย 4 ด้านย่อย และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Highly Structured) (Merriam, 1998) จำนวน 2 คำถาม คือ คำถามที่ 1 ประเด็นที่ 1 คุณลักษณะคนคุณภาพสำหรับสังคมโลกในอนาคต คำถามที่ 2 ประเด็นที่ 2 คุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ในสังคมโลกอนาคต ซึ่งในแต่ละประเด็นประกอบด้วย 4 ด้านย่อย ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือในภาพรวมโดยพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

วิเคราะห์และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และหาฉันทามติ

(Consensus) ด้วยการเปรียบเทียบความเห็นสอดคล้องของข้อมูล (Constant Comparison) ยึดหลักการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลหลายวิธี (Methodological Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาจากหลายแหล่ง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งคุณลักษณะออกเป็น 4 ด้านหลัก โดยแต่ละด้านประกอบด้วย 10 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านที่ 1 คุณลักษณะด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Leader) ด้านที่ 2 คุณลักษณะด้านผู้นำทางคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม (Virtue, Ethical and Values Leader) ด้านที่ 3 คุณลักษณะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change leader) ด้านที่ 4 คุณลักษณะด้านผู้นำนวัตกรรมและผู้ประกอบการ (Innovative and Entrepreneurial Leader) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1

สรุปผลการสังเคราะห์วรรณกรรม ข้อเสนอแนะการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ด้านที่ 1

ผลการสังเคราะห์วรรณกรรม	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (F) และการสัมภาษณ์ (I)
1. มีการวางแผน และการจัดระบบที่ดี	1. สามารถกำหนดเป้าหมายระยะยาวในชีวิต (F) สามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนแต่ไม่จำเป็นต้องเป็นเป้าหมายที่สูงที่สุด เพราะความต้องการอาจเปลี่ยนไปตามช่วงวัย (I)
2. สามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน	2. อดทนและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง มีเหตุผล มีความคิดเชิงบวก ติดตามและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ (F) (I)
3. มีความยืดหยุ่นทางความคิด	3. มีสมดุลในชีวิต พร้อมรับความผิดพลาด ผิดหวัง ไม่ดูถูกผู้แพ้ กล้ายอมรับว่าตนเองไม่รู้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี (F) (I)
4. มีความยั้งคิด ไตร่ตรอง และรู้จักควบคุมอารมณ์	4. รู้จักจัดการและการแบ่งเวลาให้เหมาะสม (I)
5. มีความจดจ่อ ใส่ใจ และจดจำเพื่อนำไปใช้งานได้	5. เข้าใจ ยอมรับ เคารพสิทธิและความคิดของผู้อื่น ใส่ใจและสังเกตคนรอบข้าง (F)
6. มีการติดตามและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง	6. เอาตัวรอดได้ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มีทักษะชีวิตเพื่อการอยู่รอดในอนาคต (F) (I) มีแผนสำรอง (F)
7. มีสมดุลในชีวิต	7. รอบรู้ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ฉลาดรู้ด้านการเงิน (F)
8. มีทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม	8. รู้จักยั้งคิด ไตร่ตรอง ควบคุมอารมณ์ (I)
9. มีการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ	9. มีแนวคิดที่เหมาะสมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป มีการตัดสินใจที่คำนึงถึงอนาคตและผู้อื่น กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสมกับค่านิยมความเป็นไทย (I)
10. มีความตระหนักในการสร้างสรรค์สังคม	

จากตาราง 1 สามารถสรุปคุณลักษณะด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์ ได้ดังนี้

1) มีการวางแผน และการจัดระบบที่ดี คือ นักเรียนสามารถวางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และจัดลำดับการทำงานได้อย่างเป็นระบบ 2) มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน คือ นักเรียนตั้งเป้าหมายในสิ่งที่ทำได้ชัดเจน 3) มีความยืดหยุ่นทางความคิด คือ นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 4) มีความยั้งคิด ไตร่ตรอง และรู้จักควบคุมอารมณ์ คือ นักเรียนรู้จักและเท่าทันตนเอง คิดก่อนที่จะกระทำการต่าง ๆ รู้จักรับอารมณ์ตนเอง 5) มีความจดจ่อ ใส่ใจ และจดจำเพื่อนำไปใช้งานได้ คือ นักเรียนมีสมาธิในการทำสิ่งต่าง ๆ เอาใจใส่ ตั้งใจ จดจำเพื่อนำไปใช้ในอนาคต 6) มี

การติดตามและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง คือ นักเรียนเข้าใจตนเอง รู้เท่าทันความคิด พฤติกรรม และอารมณ์ของตนเอง และสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ 7) มีสมดุลในชีวิต คือ นักเรียนใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ตั้งเป้าหมายในชีวิตที่สูงหรือต่ำเกินไป จัดการเวลาได้เหมาะสม 8) มีทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม คือ นักเรียนมีทักษะการใช้ชีวิต การดูแลตนเอง ดูแลด้านการเงิน รวมถึงอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ 9) มีการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ คือ นักเรียนกล้าตัดสินใจ กล้ารับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองตัดสินใจ 10) มีความตระหนักในการสร้างสรรค์สังคม คือ นักเรียนรู้และเข้าใจในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิมและเกิดประโยชน์ต่อสังคม

ตาราง 2

สรุปผลการสังเคราะห์วรรณกรรม ข้อเสนอแนะการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ด้านที่ 2

ผลการสังเคราะห์วรรณกรรม	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (F) และการสัมภาษณ์ (I)
1. มีเมตตา กรุณา	1. ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มั่นคงในจริยธรรม (F) (I)
2. มีคุณธรรม	2. มีความเข้าใจผู้อื่นด้วยเหตุผล (F) (I)
3. มีความน่าเชื่อถือ	3. เคารพทรัพย์สินทางปัญญา (F)
4. มีความยุติธรรม	4. มีความคิดริเริ่มที่จะช่วยพัฒนาสังคม จิตใจและคุณภาพชีวิต (F)
5. มีความซื่อสัตย์	5. เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีจิตอาสา จิตสาธารณะ (F)
6. มีความรับผิดชอบ มีวินัย	6. มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดกับสังคมและสิ่งแวดล้อม (F)
7. ความเปิดใจกว้าง	7. มีค่านิยมการยอมรับ รับฟัง และเปิดใจให้กับความคิดที่แตกต่างระหว่างช่วงวัย (I)
8. เอาใจใส่ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	
9. เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	
10. ความเป็นธรรมระหว่างรุ่น	

จากตาราง 2 สามารถสรุปคุณลักษณะด้านผู้นำทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ได้ดังนี้

1) มีเมตตา กรุณา คือ นักเรียนมีความปรารถนาดีและมีน้ำใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น 2) มีคุณธรรม คือ นักเรียนคิดดี ทำดี เพื่อให้เกิดผลดีมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น 3) มีความน่าเชื่อถือ คือ นักเรียนเป็นผู้ที่ผู้อื่นไว้วางใจ 4) มีความยุติธรรม คือ นักเรียนปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่ลำเอียง 5) มีความซื่อสัตย์ คือ นักเรียน

จริงใจ ซื่อตรง ไม่คดโกง 6) มีความรับผิดชอบ และมีวินัย คือ นักเรียนรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติได้ตามระเบียบแบบแผนและตรงต่อเวลา 7) มีความเปิดใจกว้าง คือ นักเรียนยอมรับในสิ่งต่าง ๆ และเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ด้วยความเต็มใจ 8) เอาใจใส่ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม คือ นักเรียนเอาใจใส่ผู้อื่น เอาใจผู้อื่น และใส่ใจในสิ่งแวดล้อม 9) เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คือ นักเรียนไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และ

ใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
10) มีความเป็นธรรมระหว่างรุ่น คือ นักเรียนปฏิบัติตน
และคำนึงถึงทุกคนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม
ระหว่างคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นใหม่ในอนาคต

จากตาราง 3 สามารถสรุปคุณลักษณะ
ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้ดังนี้

1) มีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลง คือ
นักเรียนมีความคิดหรือเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลง
สิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น 2) มีทักษะการสื่อสารเพื่อการ
เปลี่ยนแปลงและพหุภาษา คือ นักเรียนสามารถ
โน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านการใช้ภาษาได้
อย่างหลากหลาย 3) มีทักษะการจัดการในการ
เปลี่ยนแปลง คือ นักเรียนสามารถดำเนินการ
เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลง
4) สร้างแรงบันดาลใจ คือ นักเรียนสามารถสร้าง
แรงผลักดันให้ตนเองและผู้อื่นบรรลุในสิ่งที่ตั้งใจ

5) สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง คือ นักเรียนร่วมมือ
และมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง 6) มีความ
สามารถในการประสานงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
คือ นักเรียนสามารถติดต่อประสานงานกับผู้อื่น
เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 7) ทำงานเป็นทีม
อย่างเป็นประชาธิปไตย คือ นักเรียนสามารถ
ทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยรับฟังความเห็นของเสียง
ข้างมาก 8) เข้าใจและตระหนักถึงความแตกต่าง
ทางวัฒนธรรม คือ นักเรียนเข้าใจและยอมรับใน
การใช้ชีวิตที่หลากหลาย ที่เกิดจากความแตกต่าง
ทางวัฒนธรรม 9) เคารพความหลากหลาย คือ
นักเรียนเข้าใจและเคารพความแตกต่างทั้งเรื่อง
ทางกายภาพและความคิด 10) เคารพค่านิยมทาง
ศาสนา คือ นักเรียนเข้าใจและเคารพในความ
แตกต่างของแต่ละศาสนา

ตาราง 3

สรุปผลการสังเคราะห์วรรณกรรม ข้อเสนอแนะการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ด้านที่ 3

ผลการสังเคราะห์วรรณกรรม	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (F) และการสัมภาษณ์ (I)
1. มีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	1. มีคุณสมบัติการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เคารพและให้เกียรติ
2. มีทักษะการสื่อสารเพื่อการ เปลี่ยนแปลงและพหุภาษา	ความคิดเห็นผู้อื่น ยอมรับในผลลัพธ์ เชื่อใจและวางใจในผู้อื่น มีความเคารพตนเอง และผู้อื่น รู้จักการประนีประนอม (F)
3. มีทักษะการจัดการในการ เปลี่ยนแปลง	2. สามารถนำตนเอง ยึดหยุ่น รู้จักปรับตัว พร้อมรับและ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว (F)
4. สร้างแรงบันดาลใจ	3. ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ มีสติ และรอบคอบ (F)
5. สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง	4. มีทักษะการสื่อสาร การพูดชักจูง โน้มน้าว อธิบายให้ผู้อื่น เข้าใจ (F) สามารถสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางบวก ลด
6. สามารถประสานงานให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง	ความขัดแย้ง (I)
7. ทำงานเป็นทีมอย่างเป็นประชาธิปไตย	5. มีความสามารถทางภาษาที่หลากหลาย (I)
8. เข้าใจและตระหนักถึงความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม	
9. เคารพความหลากหลาย	
10. เคารพค่านิยมทางศาสนา	

ตาราง 4

สรุปผลการสังเคราะห์วรรณกรรม ข้อเสนอแนะการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ด้านที่ 4

ผลการสังเคราะห์วรรณกรรม	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (F) และการสัมภาษณ์ (I)
1. มีความรู้ทางวิชาการ เรียนรู้เชิงรุก และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 2. มีความรู้ความสามารถในการใช้และประเมินข้อมูล สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ 3. สามารถนำตนเอง และเป็นผู้ตามที่ดี 4. มีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ 5. เป็นนักถาม นักคิด นักวิพากษ์ ช่างสังเกต ช่างสงสัย มีหลักการ มีความคิดเชิงบวก 6. มีจินตนาการและสร้างสรรค์ 7. สามารถแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ซับซ้อนและมีการสะท้อนคิด 8. มีทักษะการประยุกต์และมีความสามารถทางผลิตภาพ 9. มีทักษะอาชีพและความเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม 10. เป็นผู้สร้างนวัตกรรมที่ใช้ได้จริงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	1. รู้จักตั้งคำถามมากกว่ารอคำตอบ (F) 2. มีความสามารถในการพัฒนาต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่ ให้เกียรติและเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน (F) 3. กล้าคิด (F) (I) กล้าพัฒนา คิดในสิ่งที่มีประโยชน์ สามารถปฏิบัติได้จริง และมีศักยภาพที่จะสามารถทำได้ (F) 4. มีทักษะอาชีพ มีความเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะในการออกแบบชีวิตของตนเอง (F) 5. มีความพร้อมเรียนรู้ในอาชีพใหม่ (F) 6. ช่างสังเกต ช่างสงสัย และมีความสามารถในการคิด เชื่อมโยงมองเห็นปัญหา มีความสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา (F) (I) 7. มีความฉลาดรู้ทางเทคโนโลยีเรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อที่จะนำไปต่อยอดได้ (F) (I) 8. มีทักษะการทำงานให้ประสบความสำเร็จ (I)

จากตาราง 4 สามารถสรุปคุณลักษณะด้านผู้นำนวัตกรรมและผู้ประกอบการ ได้ดังนี้

1) เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการ มีการเรียนรู้เชิงรุกและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง คือ นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองอยู่เสมอ 2) มีความรู้ความสามารถในการใช้และประเมินข้อมูล สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ นักเรียนคิดไตร่ตรองก่อนเชื่อตามข้อมูลที่ได้พบเห็น 3) มีความสามารถในการนำตนเองและเป็นผู้ตามที่ดี คือ นักเรียนสามารถนำตนเองและเพื่อนไปยังจุดหมายที่ตั้งไว้ได้และเป็นสมาชิกในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม 4) มีความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับตัว คือ นักเรียนปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ 5) เป็นนักถาม นักคิด นักวิพากษ์ ช่างสังเกต ช่างสงสัย มีหลักการและมีความคิดเชิงบวก คือ นักเรียนสามารถตั้งคำถาม คิดตาม ให้ความเห็น ช่างสังเกต ช่างสงสัยในทางสร้างสรรค์ 6) มีจินตนาการและมี

ความคิดสร้างสรรค์ คือ นักเรียนมีกระบวนการคิดสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากความคิดเดิม 7) มีการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ซับซ้อนและมีการสะท้อนคิด คือ นักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต รู้ว่ากำลังทำอะไร ทำอะไรไปแล้วและผลลัพธ์เป็นอย่างไร 8) มีทักษะการประยุกต์และมีความสามารถทางผลิตภาพ คือ นักเรียนสามารถประยุกต์ หรือนำสิ่งต่าง ๆ มาใช้ทดแทนกันได้ สามารถใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 9) มีทักษะอาชีพและมีความเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม คือ นักเรียนสามารถวางแผนทางเลือกและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในการประกอบอาชีพ 10) เป็นผู้สร้างนวัตกรรมที่สามารถใช้ได้ในชีวิตจริงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คือ นักเรียนสามารถคิดสร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ใช้งานได้ในชีวิตประจำวันและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ภาพประกอบ 2

สรุปคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพสำหรับสังคมโลกในอนาคต ผู้เขียนนำเสนอการอภิปรายผลตามประเด็นคุณลักษณะ 4 ด้านหลัก และความสอดคล้องกันของการสังเคราะห์วรรณกรรมกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้เก็บข้อมูล ดังนี้

ด้านที่ 1 คุณลักษณะด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์ คุณลักษณะย่อยนั้นสอดคล้องกับ

Goleman & Boyatzis (2017) ที่ได้กลั่นกรองสมรรถนะของผู้นำจากการประเมินแบบ 360 องศา คือ ให้ผู้นำประเมินตนเองและผู้อื่นรอบข้างร่วมกันประเมินผู้นำ โดยเรียกสมรรถนะต่าง ๆ รวมกันว่า ESCI (Emotional and Social Competency Inventory) ซึ่งสรุปแยกย่อยได้เป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) 2) การบริหารจัดการตนเอง (Self-Management) มีมุมมองเชิงบวก 3) การตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness)

และ 4) การบริหารความสัมพันธ์ (Relationship management) คือ การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น สามารถบริหารความขัดแย้ง และเป็นผู้นำแรงบันดาลใจ และเนื่องจากคุณลักษณะในด้านนี้มีฐานคิดมาจาก Executive Functions (EF) (Anderson, 2002) คือ 1) ความสามารถในการยืดหยุ่นความคิด (Cognitive Flexibility) เปลี่ยนจุดสนใจ เปลี่ยนโฟกัสหรือเปลี่ยนทิศทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 2) ความสามารถในการใส่ใจจดจ่อ (Attention Control) มุ่งความสนใจอยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยไม่วกแวก 3) การตั้งเป้าหมาย (Goal setting) มีความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย 4) การประมวลผลข้อมูล (Information processing) ที่มีประสิทธิภาพ และความรวดเร็วในการประมวลผล

จากผลการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ นักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการมีความสามารถในการติดตามและประเมินผลตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีสมดุลในชีวิต มีทักษะในการเอาตัวรอด ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าผู้ปกครองและนักเรียนมีความต้องการให้เกิดการพัฒนาตนเองของนักเรียน ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมอนาคต แต่ในด้านการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากนักเรียนเห็นว่าเป้าหมายในการดำเนินชีวิตในระยะยาวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงวัย สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมในช่วงขณะนั้น หากแต่ในมุมมองของผู้ใหญ่จะมองเป้าหมายในการดำเนินชีวิตในระยะยาว ว่าจะต้องกำหนดให้ชัดเจนเพื่อทำให้สามารถวางแผนการเรียน และการใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 2 คุณลักษณะด้านผู้นำทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ประกอบด้วย 1) มีเมตตา กรุณา 2) มีคุณธรรม 3) มีความน่าเชื่อถือ 4) มีความยุติธรรม 5) มีความซื่อสัตย์ 6) มีความรับผิดชอบ และมีวินัย 7) ความเปิดใจกว้าง 8) เอาใจใส่ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม 9) เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 10) มีความเป็นธรรมระหว่างรุ่น ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของคนไทย

สอดคล้องกับ Dechakup (2014) ที่กล่าวว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กไทยจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และ Sribuaiam (2016) กล่าวถึงความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมระหว่างรุ่น ว่าหมายถึง ความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมระหว่างคนต่างรุ่น (Different generations) ในการใช้สภาพแวดล้อมที่จะต้องไม่ใช้มากเกินไป โดยคนรุ่นใดรุ่นหนึ่งจนถึงจุดที่จะไม่เหลือสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพไว้ให้คนรุ่นอนาคต (Future generations) ได้ใช้ โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างนโยบาย และกฎหมายทางสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง Bunnag (2019) ยังกล่าวถึงความเป็นธรรมระหว่างรุ่น ว่าหมายถึง การคำนึงถึงความเป็นธรรมแบบข้ามรุ่น คือ การดำเนินการใด ๆ จะต้องสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ระยะสั้นของคนในปัจจุบันกับประโยชน์ในระยะยาวสำหรับลูกหลานและผู้คนในอนาคต และสอดคล้องกับ Venn (2019) ที่กล่าวว่า ความเป็นธรรมระหว่างรุ่นเป็นหลักการที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในการกำหนดกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

ด้านที่ 3 คุณลักษณะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะย่อยนั้นสอดคล้องกับ Bass (1999) ที่ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นการใช้ภาวะผู้นำที่ทำให้ผู้อื่นคล้อยตาม ปรับเปลี่ยนความคิดผ่านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence of Charismatic Leadership) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual stimulation) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized consideration) ผู้นำจะยกระดับบุคลิกภาพและอุดมการณ์ของผู้ตาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่ง OECD (2019) ได้นำเสนอภาพเข็มทิศแห่งการเรียนรู้ในปี 2030 ว่าทักษะ ทักษะคิดและค่านิยมที่ประกอบด้วย 1) การสร้างคุณค่าใหม่ 2) การรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤติ 3) การแสดงความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและการกำหนดอนาคตชีวิตที่ดีเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถช่วยให้ผู้เรียน

สามารถพัฒนาและสะท้อนมุมมองของตนเองได้ รวมถึงจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้น

ด้านที่ 4 คุณลักษณะด้านผู้นำ
นวัตกรรมและผู้ประกอบการ คุณลักษณะย่อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thaweephok (2015) ที่ได้ศึกษาและกล่าวถึงคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการไว้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 2) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 4) ด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจ 5) ด้านความกล้าเสี่ยง 6) ด้านการแสวงหาความรู้และโอกาสทางธุรกิจ และยังสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (Office of the Education Council, 2019) ที่นำเสนอผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาชาติ เพื่อวางรากฐานให้กับผู้เรียนในระหว่างการศึกษาให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะสามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้กับประเทศได้ โดยหนึ่งในคุณลักษณะขั้นต่ำ คือเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม มีทักษะทางปัญญา มีความฉลาดทางดิจิทัล มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมในขั้นตอนที่ 1 และประเมินร่างคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ในสังคมโลกอนาคตในขั้นตอนที่ 2 ผลการวิจัยที่ได้จากทั้งสองขั้นตอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันกับการทบทวนวรรณกรรม คือ ยังคงไว้ซึ่ง 4 ด้านหลัก และ 10 องค์ประกอบย่อยในแต่ละด้าน โดยผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดและข้อเสนอแนะในแต่ละองค์ประกอบย่อย ซึ่งผู้วิจัยได้เพิ่มเติมไว้ในนิยามของคุณลักษณะย่อยแต่ละด้าน

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนคุณภาพในสังคมโลกอนาคต ได้จากการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์เนื้อหาจากการ

ประเมินร่างคุณลักษณะฯ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกับการสังเคราะห์วรรณกรรม โดยข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้นำมาปรับใช้กับการให้ความหมายของคุณลักษณะย่อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากประชากรที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้เป็นโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร สถานศึกษาที่จะนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ควรคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของสถานศึกษาด้วย

1.2 สถานศึกษาควรพัฒนาให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำที่สามารถนำตนเองและผู้อื่น เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตอย่างยั่งยืน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของนักเรียนคุณภาพสำหรับสังคมโลกอนาคต ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านผู้นำทางสังคมและอารมณ์ 2) คุณลักษณะด้านผู้นำทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 3) คุณลักษณะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) คุณลักษณะด้านผู้นำนวัตกรรมและผู้ประกอบการ

1.3 สถานศึกษาควรจัดให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนสามารถค้นพบความสนใจและศักยภาพของตัวเอง และสามารถวางแผนเป้าหมายในการดำเนินชีวิตได้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของชีวิตอาจจะปรับเปลี่ยนเมื่อนักเรียนได้พบประสบการณ์ใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนคุณภาพสำหรับสังคมโลกอนาคตให้เกิดขึ้นในผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาครูที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียนคุณภาพสำหรับสังคมโลกอนาคต

References

- Alston, J. M. (2018). *10 Characteristics of Successful Students*. Retrieved 12 July 2019, from <https://inomics.com/insight/10-characteristics-of-successful-students-602112>
- Anderson, P. (2002). Assessment and development of executive function (EF) during childhood. *Child Neuropsychology*, 8(2), 71–82.
- Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority (ACARA:Australia). (2013). *General Capabilities*. Retrieved 15 May 2019, from http://docs.acara.edu.au/resources/General_Capabilities_2011.pdf
- Bass, Bernard M. (1999). *Transformational leadership: industrial, military, and educational impact*. NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bunnag, C. (2019). *Effective governance: concepts of management principles for sustainable development*. Retrieved 15 February 2021, from <https://www.sdgmovement.com/2019/09/30/effective-governance>. [in Thai]
- Chareonwongsak, K. (2003). *Future images and desirable characteristics of Thai people* (Research Report). N.P.: Office of the National Education Commission. [in Thai]
- Chamornman, U. (1988). *Research Synthesis: Quantitative*. Bangkok: Panni Publishing. [in Thai]
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2010). *Research methods in education* (6th ed.). NY: Routledge.
- Dechakup, P. (2014). *Learning Management in the 21st Century*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Division of Educational Administration and Quality Assurance. (2017). *Thailand 4.0: Model to drive Thailand towards prosperity, stability and sustainability*. [in Thai]
- Ganowicz-Baczyk, A. (2016). Anthropocentric Character of the Principle of Sustainable Development. In Kureethadam J. I., Lepko Z., Sadowski R. F. (Editors), *Returning to the Home. Ways to Recover our Common Home* (pp.272-295). Rome: Libreria Ateneo Salesiano.
- Goleman, D. & Boyatzis, E. R. (2017). *Emotional Intelligence Has 12 Elements. Which Do You Need to Work On?*. Retrieved from <https://hbr.org/2017/02/emotional-intelligence-has-12-elements-which-do-you-need-to-work-on>
- Higgs, M. & Rowland, D. (2008). Change and its Leadership Change Leadership that Works: The Role of Positive Psychology. *Organisations & people*, 15(2).
- Horney, N., & O'Shea, T. (2015). *Focused, fast and flexible: Creating agility advantage in a VUCA World*. CA: BookBaby.
- International Baccalaureate (IB). (2013). *IB learner profile*. International Baccalaureate.
- Mackay, C. (2019). *10 Qualities You Find in Good Students and Good Citizens*. Retrieved from <https://sites.google.com/site/mrsdicarnesseventhgrade/class/characteristics-of-a-good-student>

- Manders, K. (2014). *Leaders Make the Future: Ten New Leadership Skills for an Uncertain World* [review] / Bob Johansen. The journal of applied Christian leadership, 8(1), Retrieved from <https://digitalcommons.andrews.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1168&context=jacl>
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco. CA: Jossey-Bass.
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology: (MEXT)Japan. (2006). *Basic Act on Education*. Retrieved from <http://www.mext.go.jp/en/policy/education/lawandplan/title01/detail01/1373798.htm>
- MOE. (2008). *Basic Education Core Program 2008*. Ministry of Education. [in Thai]
- MOE. (2017). *Basic Education Core Program B.E. 2551, revised version 2017*. Ministry of Education. [in Thai]
- MOE. (2021). *Our Mission and Vision*. Retrieved 20 February 2021, from <https://www.moe.gov.sg/about-us/our-mission-and-vision>
- National Education Act 2019. (2019, 1 May) *Government Gazette*. (2019). Volume 136, chapter 57. Pages 49-53. in Thai]
- Nordin, N. & Norman, H. (2018). Mapping the fourth industrial revolution global transformations on 21st century education on the context of sustainable development. *Journal of sustainable development education and research / JSDER*, 2(1), 1-7.
- OECD. (2018). *Preparing our youth for an inclusive and sustainable world: The OECD PISA global competence framework*. N.P.: OECD.
- OECD. (2019). *The future of education and skills Education 2030: OECD Learning Compass 2030 A Series of Concept Notes*. France: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Office of the Education Council (2019). *National Education Standards 2018*. (1st edition). Bangkok: 21st Century. [in Thai]
- Office of the Health Promotion Fund (Thai Health Promotion Foundation) and the RLG Institute (Rakluk Learning Group). (2018). *EF Executive Functions for children ages 13-18 for parents and teachers*. Bangkok: ID All Digital Print. [in Thai]
- Partnership for 21st Century Learning (P21). (2019). *Framework for 21st Century Learning*. Retrieved 15 April 2019, from <https://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources>
- Rakluke Learning Grou. (2018). *EF (executive functions)*. Retrieved from <https://www.rakluke.com/brain/> [in Thai]
- Razzouk, R. (2012). What Is Design Thinking and Why Is It Important?. *Review of Educational Research*, 82(3). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/258183173_What_Is_Design_Thinking_and_Why_Is_It_Important
- Siribanpitak et al. (2018). *Developing a Mechanism to Drive the Production System and Developing High-Performance Teachers for Thailand 4.0*. Bangkok: Prigwhan Graphic. [in Thai]

- Sribuaiam, K. (2016). *Environmental justice* (Research Report). N.P.: Institute of Education Policy sponsored by the Conrad Adenau Foundation. [in Thai]
- Thaweephok, T. (2015). *A great feature of entrepreneurs, small and medium enterprises* (Research Report). Bangkok: business and enterprise development incubator Thonburi Rajabhat University. [in Thai]
- The council of the european union. (2018). *Council recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning*. Retrieved from [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7)
- UNESCO. (2019). *Assessment of Transversal Competencies Current tools in the Asian Region*. N.P.: The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Venn, A. (2019). Social justice and climate change. *Managing Global Warming An Interface of Technology and Human*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/topics/earth-and-planetary-sciences/intergenerational-equity>
- World Economic Forum (WEF). (2018). *The Future of Jobs Report 2018*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf